

A Debreceni Egyetem sportja és életminőségi összefüggései

Nagy Ágoston

Debreceni Egyetem Sportigazgatósága, Debrecen
gusti@dote.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

A Debreceni Egyetemi sportban egyértelműen megfogalmazódott az igény, hogy készüljön egy átfogó, a sport minden területét felölelő, hosszú távú fejlesztési dokumentum, amely utat mutat az egyetemi sport szereplőinek a sporttal kapcsolatos tevékenységek kiszámítható, tervezhető szervezéséhez. A program tervezésekor alapkövetelmény volt az előzetes szakmai információgyűjtés.

A program prognosztizálható iránymutatást nyújt az egyetem, és a tágran értelmezett sportszféra szereplőinek a sporttal kapcsolatos tevékenységek szervezéséhez. Összefüggő megoldást kínál fel a sporttal kapcsolatosan definiált feladatok megvalósításának módjára, így például az egyetem hogyan segíti elő az egészséges életmód és a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtését, hogyan vesz részt a versenysport, az utánpótlás-nevelés, az egyetemi, a szabadidősport és a fogyatékosokkal élő személyek sportja finanszírozásában, hogyan ösztönzi a sportpiac kialakulását és működését, valamint hogyan járul hozzá egyetemünk sporthagyományainak ápolásához. Az egyetemi sport helyzetének elemzése, jövőképe, valamint az egyetemi feladatvállalás újragondolása alapján részletezi a program az egyetemi sportpolitika hosszú távú céljait, az ezek megvalósításához teljesítendő operatív célokat a sport egyes területein, valamint az ezek eléréséhez vezető lépéseket.

Célkitűzés, hogy a Debreceni Egyetem minden területen „Sportoló Egyetemé” is váljon: a versenysportban kiemelkedő élsport, minőségi sport fejlesztésén túl az egyetemi polgárok jóval szélesebb rétegeit kell bevonni a sportba annak érdekében, hogy az egyetem és a társadalom ki tudja aknázni a sportolás nyújtotta előnyöket, és így a testedzés életmóddá, a hétköznapi természetes részévé és a szabadidő eltöltésének tartalmas formájává váljon.

A sportolás kiemelkedően hozzájárul a hallgatók és a népesség közérzetének – a mentális és fizikai egészségi állapotának javításához –, és sajátos funkciói révén eszköz az egészséges társadalom megteremtéséhez, a közösségi kapcsolatok fejlesztéséhez, a népesség gazdasági aktivitásának előmozdításához, az esélyegyenlőséghez, a nemzeti értékek és az önbecsülés erősítéséhez.

Az egyetemi versenysport sikeressége, eredményességének fenntartása és fejlesztése erősíti az önbecsülésünket, hiszen megfelelő példaképeket állíthat a jelenlegi és a jövőbeli hallgatók elé, valamint igényes szórakozási lehetőséget nyújthat. Mindemellert a sportpiac működéséhez szükséges mechanizmusok tudatos megkeresése és bevonása kiemelt célkitűzés.

Kulcsszavak: kiemelt egyetemi sport feladatok, életminőségi program, sport-finanszírozás, sport integráció, testnevelés, szabadidősport, versenysport

SUMMARY

In the sport- life of the University of Debrecen there has been a demand formulated on the making of a comprehensive,

long-term development plan, which obviously incorporates all fields of sport. This document guides the way for people in the sport- life of the university how they could organise their activities connected with sport on a calculable, predictable level. Necessarily, the preliminary collection of professional informations has been a basic requirement for the establishment of this document.

The program provides foreseeable instructions to the organisation of sport pursuits both for sport people in the university, and members of the sport sphere in a wider sense. It offers a cohesive solution for all kinds of tasks defined with the sport life, and also gives a guidance for the various ways of realisations of these challenges. Thus it can answer such questions as for example how the university can conduce the initiation of conditions for the healthy living through spare time sporting, how it can participate in the financing of contest sport with the contributing project of reinforcement training and how the university can support the sport life of handicapped people. The project also contributes to the cultivation of the sport traditions of the university by bankrolling not only the official university sport life but also the leisure time sporting of the students.

On the basis of rethinking the situation of sport at the university with its future possibilities the program paraphrases the tasks of the university in the sport life, the long term aims of university sport politics with its operative aims that should be performed and also the possible steps which lead to these purposes.

The target of the project is to turn the University of Debrecen in every field into a “Sporting University”. It means, that beyond the development of quality sport and outstanding contest sport a much wider range of university people should be included in sporting in order to utilize all the advantages of sport. With this the physical culture could become not only a substantial form of spending our free time, but with getting one of our natural everyday activities it can also become our lifestyle.

Sporting prominently contributes to both the university students’s and the whole society’s mental and physical welfare, and it also helps to improve our healthstate on various fields of life: with its special functions it is a means for establishing a healthy nation, for promoting common relationships, for nourishing the economic activity of people and also for strengthening the national values and one’s self-esteem through providing equal opportunities.

The prosperity of contest sport at the university and the maintaining and protesing of its efficiency fortifies our self-regard, as it is able to hold appropriate sportsmen up as examples to both present and future university students, and also offers exacting ways of entertainment. Besides all these the advataged purpose of the project is to find and delibaretaly include those necessary mechanisms which are needed for the working of the sport market.

Keywords: Advantaged sport roles of a university, life-quality program, sponsorship of sport, sport integration, leasure-sport, competitive sport

A DEBRECENI EGYETEM ÁLTALÁNOS OPERATÍV ÉLETMINŐSÉGI PROGRAMJÁNAK INDOKLÁSA

Az Átfogó Életminőségi Program megvalósítása várhatóan jelentősen hozzájárul az egyetem versenyképességének növeléséhez. (Felmérések szerint (WHO, 2003) a fizikai aktivitásba fektetett 1 dollár ugyanis 3,2 dolláros megtakarítást jelent az egészségügyi kiadások terén. Javul a munkaerő foglalkoztathatósága, valamint az „emberi tőke” minősége: az életvezetési és problémamegoldó képesség javulása, a tanulási és koncentrációs, valamint a munkabíró képesség javulásának köszönhetően a produktivitás növekedése. Továbbá csökken a betegszabadságon töltött napok száma, így társadalombiztosítási megtakarításhoz is vezet. A finanszírozásra vonatkozó koncepcióban pedig megjelennek – a többletforrás-bevonás lehetőségének módjain túl – a jelenlegi források hatékonyabb felhasználására vonatkozó szakmai elképzelések. A stratégiában megfogalmazott átlátható, hatékony, ellenőrizhető finanszírozási rendszer egyrészt megteremti a forrásbevonás bővítésének lehetőségét a magánszféra élénkítésével, illetve európai uniós forrásokból, valamint hatékonyabb forrásfelhasználást biztosít.)

KIEMELT EGYETEMI FELADATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Az egyetemi testnevelés és az egyetemi sport stratégiai céljainak megvalósítására a kiemelt egyetemi feladatok:

- az infrastrukturális feltételek megteremtésének támogatása, a rendszeres testedzés megvalósítása,
- a testnevelés foglalkozások, szolgáltatások tartalmi és tematikai fejlesztése,
- a szakemberek minőségi munkájának növelése, modernizálása,
- az egyetemi bajnokságok megújulásának támogatása.

A szabadidős célú sport területén kitűzött célok elérése érdekében kiemelt egyetemi feladatok:

- ösztönző szerep a folyamatok beindításához,
- a szemléletváltás ösztönzése direkt és indirekt kommunikációs eszközökkel,
- a minőségbiztosítások rendszerének kidolgozása,
- az infrastrukturális feltételek megteremtésének támogatása.

A versenysport területén kiemelt egyetemi feladat:

- a kiszámítható és tervezhető működtetési renchez elengedhetetlen sportágfejlesztési tervek naprakész elkészítése,
- célzott sportköltségvetés készítése mérhető, objektív értékek alapján,
- az infrastrukturális feltételek megteremtése,
- részvétel és szerepvállalás az egységes városi-egyetemi utánpótlás-nevelési rendszer működtetésében, összhangban a régiós és az egyetemi versenysport céljaival,

- példaképek állítása a tisztességes munka és a tiszta eszközökkel elért eredmények jutalmazásával.

Kiemelt egyetemi feladatok a sport feltételrendszerének fejlesztésére vonatkozóan:

- Sportot és sportolást ösztönző gazdasági és jogi környezet biztosítása (működtetés, versenyztetés, sportszervezés, támogatási rendszer, stb.).
- A programmal összhangban lévő szenátusi határozatok megalkotása.
- Racionális és hatékony létesítményfejlesztési politika megvalósítása.
- Egyszerűsített szervezeti struktúra kialakításának támogatása.
- Kiszámítható, átlátható és ellenőrizhető finanszírozási rendszer kialakítása. Forrásbevonás lehetősége céljából EU pályázatfigyelés.
- A társadalom és a gyakorlat számára releváns, széles alkalmazhatóságot lehetővé tevő kutatások támogatása egy sporttudományi intézkedési terv alapján.
- Egyetemi és régiós sport adatbázis elkészítése.
- Következetes, koncepcionális kommunikáció megvalósítása.
- Kontinens- és világversenyek rendezésének támogatása racionális döntéshozattal.

A Debreceni Egyetem átfogó életminőségi programjának hosszú távú stratégiai célja elsősorban a kiszámíthatóságot szolgálja. Elérendő a sportpolitika kialakításában az egyetemi szintű konszenzus az egyetemi vezetők és az egyetemi sportszféra szereplőinek parciális és globális együttműködése, a rektori vezetői cikluson túlmutató egységes debreceni egyetemi sportstratégia kialakításával.

ELŐZMÉNYEK

Debrecen oktatási szerepe

Az 1538-ban alapított Debreceni Református Kollégium arany betűkkel írta be nevét a magyar és az egyetemes művelődés történetébe. Falai között a legmagasabb foktól a legalacsonyabbig folyt oktató- és nevelőmunka. A közel 500 éves oktatási múlt alapvetően meghatározza a város mai szerepét a diáksághoz való viszonyban. A város lakossága iskolai időszakban 240.000 fő, amelynek több mint egynegyede diák. A számuk meghaladja a 65.000 főt. A városban 41 általános iskola (6-14 év), 30 középiskola (14-18 év) és 3 felsőoktatási intézmény található (18<), így a város egyértelműen iskolavárosnak nevezhető.

A Debreceni Egyetemi Magyarország egyik legfontosabb egyeteme, a legszélesebb képzési palettával, a legtöbb doktori iskolával, és sok esetben a legjobb mutatóval. Az egyetem több szakon angol nyelvű képzést is indít, jelenleg a külföldi diákok száma meghaladja az 1500 főt.

A város egyeteme 2005-ben hirdette meg sportprogramját. Ennek keretében ösztöndíjat létesített a sportoló diákoknak, díjakat ad a legjobb sportolóknak, megnövelte a sport költségvetését, és elhatározta, hogy sportirányú képzéseket indít. Így indulhat el rövidesen az edzőképzés, a sportmenedzser képzés, és kuriózumként a sportorvosi irányultságú speciális szakorvosképzés. A sportprogram keretében az egyetem új struktúrát teremt a sportnak, fejleszti létesítményeit, integrálja szervezeti egységeit. Átszervezi a testnevelés és sport követelményeit, minden képzésben, minden szakon, minden szemeszterben előírja a sportkötelezettségeket, amelyhez széles körű feltételrendszert biztosít. Az Egyetem 16.000 nappali tagozatos és 14.000 levelező tagozatos, azaz összesen 30.000 hallgatójának kívánja megszervezni sportéletét. A Debreceni Egyetem vezető szerepet kíván betölteni a magyar egyetemi és főiskolai sportban.

SPORT ÉS ÉLETMINŐSÉG

1. Bevezetés

Az Európai Sport Charta szerint: „sport minden olyan fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése vagy különböző szintű versenyeken elérendő eredmények céljából”. A Charta a lehető legtágabban értelmezi a sport fogalmát.

Az európai értékrend szerint az állam legfontosabb célja az, hogy állampolgárai életminőségét, egészségi állapotát javítsa. Minőségi munkára csak megfelelően edzett, tetterős társadalom, csoport, egyén képes. Mindezt leghatékonyabban az aktív sportolás megkülönböztetett, átfogó – nem csak pénzügyi – támogatása révén érhetjük el. E témakörben folytatott kutatások eredményei alapján kijelenthető, hogy a sport életünk elidegeníthetetlen része, amely támogatásra érdemes, támogatásra szorul, hiszen átfogó eszközként, a modern társadalom negatív hatásainak ellensúlyozására, kiküszöbölésére hatékony megoldásokat kínál. Az intézmények mindenkori kormányzatnak, a gazdaság szereplőinek, irányítóinak, résztvevőinek, így az egyetemeknek sem szabad kihasználatlanul hagyni a sportban rejlő lehetőségeket. Ennek megfelelően a Debreceni Egyetem életminőségi programjának stratégiai célkitűzése az, hogy a sport legyen „mindenki szenvedélye” (Amszterdami Szerződés, 1997)!

2. A sport társadalmi-gazdasági szerepe

Ideális esetben a sportolás kiemelt szerepet játszik a fizikai és mentális egészség megőrzésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában, mert kiváló életvezetési technikák és módszerek közvetítője, a nevelés egyik legfontosabb eszköze, mely játékos formában vértelíti fel megoldási készletekkel az ifjúságot, illetve lehetőséget nyújt az

egyén önmegvalósítására. A sport a természeti környezetben történő időtöltés egyik eszközeként nélkülözhetetlen szerepet tölthet be a környezetkímélő tudatformálásban. Mindezekon túl a sport, a sportolás lényeges szerepet tölthet be a családi és társadalmi kötelékek erősítésében kulturált szabadidő-eltöltési, szórakozási lehetőség biztosításával. Pihenést, örömforrást és élvezetet nyújtó hasznos időtöltés, amely gyakorlati eszköze is lehet a hátrányos helyzetű csoportok (hátrányos helyzetű településeken élő gyerekek és fiatalok, fogyatékosággal élő emberek, nők, romák) felzárkóztatásának. Mindezek segítségével a sport jelentősen hozzájárul az életminőség javulásához. A kiemelkedő sporteredmények nagyban hozzájárulnak a nemzeti önbecsülés erősítéséhez, ami erősíti a társadalmi kohéziót. A sport üzleti funkciója sem elhanyagolható, a sportgazdaság számos országban egyre nagyobb szeletét képezi az állami bevételeknek.

Állami tanulmányok mutatnak rá, hogy a „sportos” életmódnak milyen pozitív hatásai lehetnek a gazdaságra és a társadalomra. A sportoló lakosság arányának 24%-ra történő növelése csaknem 6 milliárd Ft megtakarítást eredményezhet csupán a táppénzkiadások terén. Emellett csökkennek az orvosi ellátás, valamint a gyógyszerár-támogatás költségei, az összgazdasági termelési növekedés terén pedig a kieső napok száma jelentősen csökken. Az egészségesebb társadalomnak magasabb a termelékenysége, növekszik a produktivitása (ISM-SHAT, 2000).

A „sportgazdaság” becsült árbevétele¹ hazánkban évi 350 Mrd forint, mely a korábbi évekhez viszonyítva piacbővülést mutat. Az állami költségvetésbe a sportszektorban nyereségesen működő cégek által 2,1 Mrd Ft társasági adó kerül, a végső sportfelhasználás révén pedig 60 Mrd Ft ÁFA. Jelentős tételnek tekintendő a sportban foglalkoztatottak szja-ja, mely meghaladja éves szinten a 10 Mrd Ft-ot. A sportágazat ezzel nettó költségvetési befizető, a nemzetgazdaság bevételének 0,9%-át e szektor termeli. A sportvállalkozások több mint 25 ezer embernek adnak főállásban megélhetést. A sportban foglalkoztatott személyek száma is jelentős, közel 23 000 fő, ami a nemzetgazdaság összes foglalkoztatottjának 0,9%-a (Sportközlöny, 2007).

Jelenleg viszonylag kevés az olyan, sportot ösztönző kedvezmény, támogatás, amit az ágazatban tevékenykedők igénybe tudnak venni. Hiányoznak a sportpiacot élénkítő, a hátrányos helyzetű rétegek sportolását segítő megoldások. A sport szponzorálását vállalók köre igen változó, a szponzorációs gyakorlat a nemzetközi mintáktól lényegesen eltér.

¹ Jelen értelmezés szerint a sportgazdaságot a sporttal foglalkozó vállalkozások (sportvállalkozások, sportcikk-kereskedők és sporteszközgyártók) közül a társasági adóbevallást benyújtók alkotják. (A Stv. szerint sportvállalkozásnak csak az a vállalkozás minősül, amelynek cégjegyzékébe bejegyzett főtevékenysége sporttevékenység.)

1. ábra: Három szintre épülő célrendszer

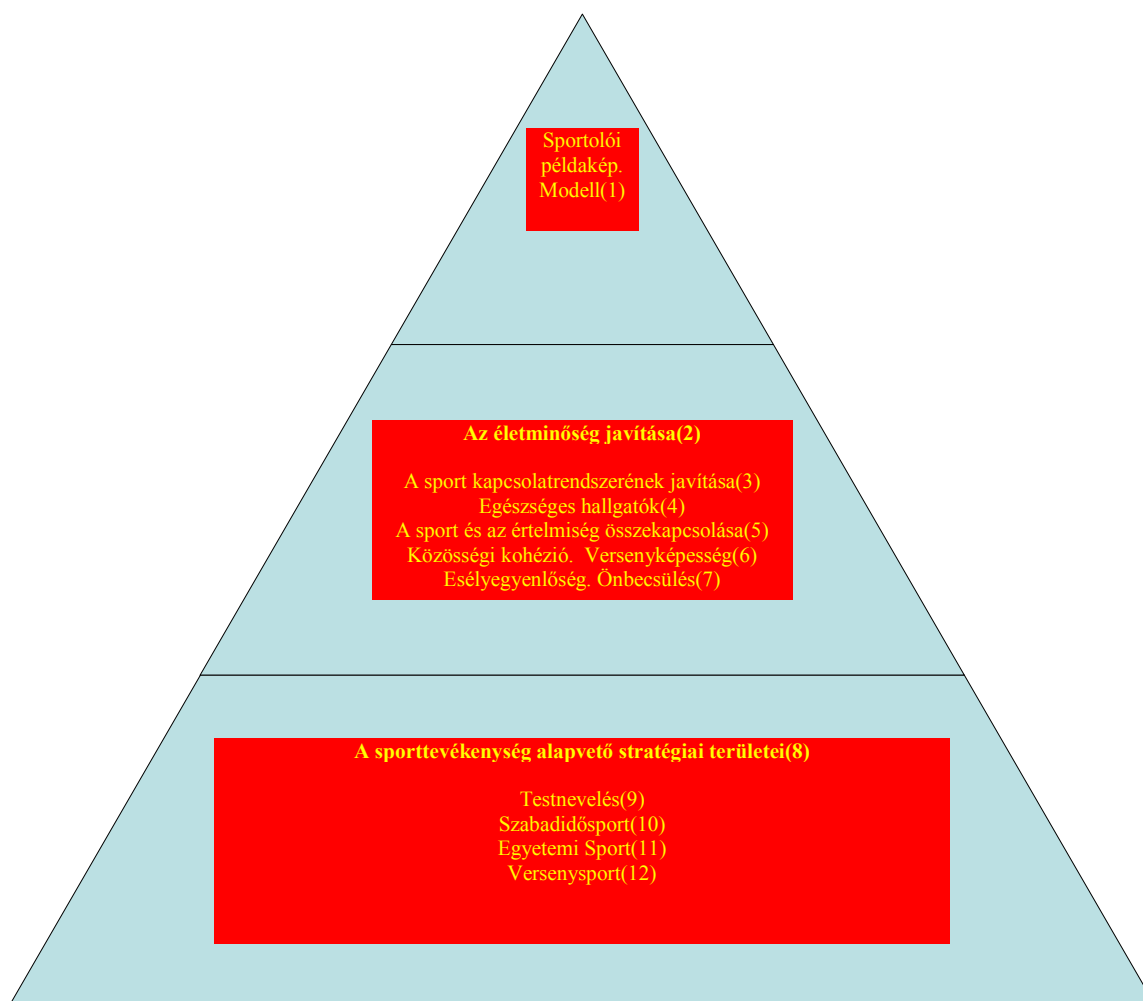

Figure 1: The three levels of the Goals of the Program

Sport man example, model(1), Enhance of the life quality(2), Improvement of the sport connections(3), Health students(4), Interconnection of the sport and the white-collar(5), Cohesion for the public spirit. Competitiveness(6), Integration, self confidence(7), Basic streregical areas of the sport activities(8), Physical Education(9), Leasure sports(10), University sport(11), Competitive sport(12)

3. A sport, a sportoló egyetem eszköze

A legtöbb civilizációs betegség kialakulása a helytelen táplálkozásra és a mozgásszegény életmódra is visszavezethető. Az életkor, a nem, a genetikai sajátosságok az egyén által nem befolyásolható tényezők, ugyanakkor vannak egyéb – magatartásbeli, biológiai és szociális – faktorok, amelyek módosíthatók, sőt módosítandók. Az elhízás² felnőtt- és gyermekkori formája mindinkább szélesebb rétegeket érint szerte a világon, ami fokozott egészségügyi kockázatot jelent. Az elhízás elleni harc leghatékonyabb és leginkább költségkímélő eszköze a mindennapos testmozgás.

² Összesített eredmények alapján a túlsúlyos gyermekek aránya Európában kb. 14-22%, az elhízottak aránya pedig 9-13%-ra tehető. Ezen információk figyelembevételével a 2020-as évre adott prognózis szerint a felnőtt lakosság jelentős része szenved majd obesitásban (WHO, 2006).

A magyar társadalom megítélése szerint kiemelkedő fontosságú a sport minden területe. A Debreceni Egyetem, csakúgy, mint a magyar sport is, kettősséget mutat: míg a versenysportban a legeredményesebb országok, egyetemek (2007-ben harmadik a DE az intézmények közötti pontversenyben) közé tartozunk, addig az egyetem hallgatói és a magyar lakosság háromnegyede mozgásszegény életmódot folytat, s részben ennek eredményeként rendkívül rossz az egészségi állapota.

A magyarok sportban való aktív részvétele lényegesen alacsonyabb, mint Európa más országaiban, a kelet-közép-európai régióban is csak a középmezőnybe tartozunk. Sajnos figyelmen kívül hagyjuk azt, ami az *Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2003-ban „Health and development through physical activity and sport”* címmel kiadott dokumentumában megállapításra került, miszerint minden egyes dollár, melyet a fizikai aktivitásba

fektetnek, 3,2 dollár megtakarítást jelent az egészségügyben!

Az életminőségi program jövőképe szerint az egyetemi versenysport fejlesztésével párhuzamosan a hallgatók minél szélesebb rétegeit vonjuk be a rendszeres sportba – így belátható időn belül elérhető a sportoló egyetem tartalommal való megtöltése.

Célunk, hogy a sportos életmód érdekében aktivizáljuk a hallgatókat, melynek következtében:

- javítsuk az egyetemi polgárok életminőségét; javulást érzünk el a népegészség terén;
- életvezetési és probléma-megoldási képességek fejlesztésével a felgyorsult világ kihívásaira segítsünk felkészíteni az ifjúságot;
- hozzájárulunk a közösségi, családi kapcsolatok erősítéséhez;
- növeljük a közeli jövő társadalmának produktivitását;
- csökkentjük az egyenlőtlenégeket, ezzel hozzájárulunk a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációjához.

4. A versenysport fejlesztése

Jelentős sporthagyományainkra épülő versenysportunk sikerességének fenntartása hathatós segítséget nyújt:

- az egyetemi hovatartozás és az önbecsülés erősítéséhez;
- az egyetem ismertségének, vonzerejének növeléséhez;
- az egyetemi image és általános megítélésének közvetett javításához;
- az állampolgárok számára megfelelő magatartási példák közvetítéséhez.

A magyar sport az egyetemes és a magyar kultúra része. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk kapcsán leggyakrabban – Nobel-díjas tudósaink mellett – az ország kiemelkedő eredményeket produkáló sportját emlegették értéként, amelyet „magunkkal vittünk” az Európai Unióba.

- *Az Európai Sport Charta és a Sport Etikai Kódexe* alapján váljon minden olyan sportoló, tanár, edző, versenybíró, sportszakember, sportvezető, sportorvos a magyar fiatalok példaképévé, aki:
 - tevékenységével hozzájárul az egyén és társadalom fejlődéséhez;
 - eredményeivel, magatartásával hozzájárul a sport önkéntes és mozgalmi jellegének fejlesztéséhez;
 - nemcsak a sportban, hanem más terület(ek)en – a tanulásban, oktatásban, kultúrában, az egészségügyben, a szociális területeken, a település- és területfejlesztésben, a környezetvédelemben, a művészetekben – is kimagaslót alkot;
 - fizikai és erkölcsi integritásával képes a sportolói lét szimbólumát megtestesíteni, a sport integráns helyét a társadalmi-kulturális fejlődésben biztosítani;

- sportolói tevékenységét megingathatatlanul a fair play által képviselt etikai elvekre, mint zsinórmértékre építi, mely magába foglalja egyrészt a barátság eszméjét, mások tiszteletben tartását, a megfelelő szellemű játékot, másrészt elveti a csalást, a szabályok kijátszását, a doppingszerek használatát (Lang, 2000).

AZ EGYETEMI SPORT EURÓPAI UNIÓS ÉS NEMZETKÖZI VONATKOZÁSAI

A Magyar Egyetemi-Főiskolai Sport önálló nemzetközi kapcsolatrendszerrel tart fent, mely igazodik az egyetemek sportvezetésének szakmai igényeihez. A Debreceni Egyetem sportigazgatósága aktívan részt vesz a sport területén működő hazai és nemzetközi szervezetek munkájában.

1. Európai Unió

Az egyetemnek jelenleg nincs közvetlen hatásköre valamennyi sportkérdés szabályozására, azonban a sport gazdasági, társadalmi, egészségügyi és egyéb hatásaira tekintettel rendkívül nagy területeket fog át, így a sportnak éppen ezért óriási szüksége van arra, hogy magasabb szintre kerüljön a Debreceni Egyetem sportpolitikában, s így megmaradjanak értékei, specifikussága, megújuljon a sajátos szerkezete.

Az Európai Unióban jelenleg nem fordíthatók uniós források a versenysport támogatására. Azonban az EU támogat olyan kiemelt társadalmi célokat, mint az esélyegyenlőség, a társadalmi kohézió, az egészségmegőrzés, melyek eléréséhez a sport, mint eszköz felhasználható. Az Unió népegészségügyi cselekvési programjai például fontos szerepet szánnak a lakosság testedzése gyakorlattá válásának, elterjesztésének. Ezek a célok egyre inkább megjelennek a sportpolitika tervezése során, elsősorban magától értetődő jelentőségük miatt. Rendkívül fontos, hogy megszülessenek azok a lokális egyetemi jogszabályok, amelyek a Debreceni Egyetemi sport számára valós megoldásokat hoznak, s amelyek alapján pályázati források nyílnak meg a közösségi dimenziót felmutató sportprojektek előtt (Nádori, 2004).

A versenysport finanszírozása a DEAC Sport Kft. hatáskörébe tartozik. Kiemelten kezelt terület viszont az amatőr sport és a szabadidősport, a testnevelés fejlesztése, ezekhez a sportpolitikának és a sportigazgatásnak is kapcsolódnia kell. A sport kapcsolódási pontjain keresztül az európai uniós forrásokból közvetetten a sportfejlesztés céljai is támogatáshoz juthatnak. Ehhez fejleszteni kell a helyi sportszféra forrásfelszívási (abszorpció) képességét, amiben az egyetem vezetésének katalizátor szerepet kell betöltenie.

Emellett a versenyképesség fenntartása érdekében szükség lehet a korábbinál hatékonyabb állami forrásbevonásra is.

2. Kétoldalú kapcsolatok

A kétoldalú kapcsolatok fenntartásában és fejlesztésében az egyetem és a civil sportigazgatás szakmai érdekei jelentik az alapvető szempontot az erőforrások hatékonyabb kihasználása érdekében. Az egyetemi sportigazgatás törekszik arra, hogy az adott, aktuálisan fontos szakmai témához keressen sikeres, a régióban is hasznosítható megoldásokat.

Ebből következik, hogy a kapcsolatok írásbeli megállapodásokban való rögzítése növekvő tendenciát követ.

A partnerszervezetek, sportintézmények, illetve sporthivatalok figyelemreméltó projektjeiről, sikeres pályázatairól, fontos fejlesztéseiről az egyetemi sportigazgatás szakemberei a szakirodalomban, interneten, továbbá nemzetközi fórumokon értesülhetnek. Kiemelt téma lehet például egy-egy újszerű, hasznos projekt, sportra vonatkozó új jogszabály, rendelet vagy irányelv, jelentős nemzetközi sporteseményre benyújtott pályázat, illetve annak előkészítése, egy-egy tárcaközi együttműködés az egészségügyi prevenció terén vagy a sporttal kapcsolatos más területen.

A kétoldalú kapcsolatok további fontos eleme az egyetemi és városi vezetők tájékoztatása a fontosabb kérdésekről különféle találkozóik alkalmából, ezzel is segítve az egyetemi sport érdekeit. A kétoldalú kapcsolatok terén jelentős súlyt képvisel a Debreceni Egyetem sportigazgatósága és az önkormányzat sportvezetése közötti kapcsolattartás, amelynek célja a debreceni érdekek megfelelő érvényesítése.

3. Szövetségekkel kapcsolatos feladatok

Az egyetemi sportigazgatás felhasználja meglévő két- és többoldalú kapcsolatait, hogy lehetőségei szerint segítse a helyi sportszövetségeket és a MEFS-t abban, hogy érdekeiket érvényesítsék, például nagy nemzetközi versenyek rendezési jogával, fontos hazai sportdiplomáciai tisztségek megszerzésével kapcsolatban.

HELYZETÉRTÉKELÉS

I. A sport egyes területeinek helyzete

A sport általános megítélése a Debreceni Egyetemen pozitív, az egyetemi polgárok véleménye szerint a sport minden területe kiemelkedő fontosságú, így az egyetemi testnevelés, az egyetemi sport, a szabadidősport, valamint a versenysport.

1/1. Testnevelés és egyetemi sport

A fiatalkori sportolás bizonyítottan pozitív hatással van a felnőttkori sportolási hajlandóságra. A testnevelés és sport jelentősége tehát a korosztály fogékonyságában rejlik. A közel húszezer hallgató többsége kizárólag testnevelés órai keretek között, a testnevelési foglalkozásokon (heti egy alkalommal), illetve – alkalmanként – a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon végez rendszeres testmozgást,

pedig itt kellene meggyőzően tudatosítani a sportos, egészséges életmód fontosságát.

Az egyetemi testnevelésóra elsődleges célja a hallgatók közösségi érzésének garantálása, mozgáskultúrájának fejlesztése, mozgásigényének igény szerinti kielégítése, megfelelő fizikai kondíciójának megteremtése, miközben az egyetemi sport-foglalkozások szabadidős célokat szolgálnak, élvezetes sportolási lehetőséget biztosítanak. Drámai tény azonban, és országos adat, hogy a hallgatók 75%-a kizárólag a testnevelés óra keretében végez rendszeres testmozgást, mely nem alkalmas minden, a korosztály szempontjából jelentős feladat ellátására. A tanórán kívüli sportfoglalkozások rendszere egyelőre nem egységes szemléletű, és ebben az esetben ez egyértelműen a minőség javulását, és a célok elérését akadályozza.

A sportolással kapcsolatos viselkedés

- Az embereknek fontos az egészségük, tisztában vannak azzal, hogy a sport pozitív hatással van az egészségi állapotra, mégsem tesznek azért, hogy egészségük megőrzése érdekében sportoljanak.
- A nem sportolók által megjelölt okok jelentőségi sorrendben az alábbiak: nincs ideje, egészségügyi problémája nem engedi, nincs rá energiája, nem szeret sportolni, nincs megfelelő társasága, nem tudja megfizetni, nincs a lakóhelyén lehetőség, egyéb okból (1. táblázat).

Az egyetemi versenysport (MEFOB, Universitas, DEK, DEB, stb.) versenyrendszerében a debreceni hallgatók 15%-a vesz részt. Sportegyesületi keretek között (DEAC) a szövetségi versenyrendszerben 274 egyetemi polgár, versenyengedéllyel rendelkező versenyző sportol, vagyis a hallgatók csupán 1%-a. A két rendszerben résztvevők között van átfedés, és az egyetemi sport tömegeket megmozgató volta ellenére nem kényszeríti eléggé a hallgatókat a rendszeres testmozgásra.

Tény, hogy az életkor emelkedésével csökken a sportolási intenzitás. A magyar serdülők nemzetközi viszonylatban is nagyon keveset mozognak, melynek következtében állóképességük is romló tendenciát mutat. Ez elsősorban a XX. század végén megjelenő szociokulturális okokra vezethető vissza. Míg korábban a sport „konkurenciája” csupán a továbbtanulás volt, mára a számtalan szabadidő-eltöltési lehetőség miatt kevesebbet mozognak a diákok (mozi, számítógép, televízió, pláza, stb.). Az igazolt sportoló fiatalok fizikai állapota is romlott az elmúlt években. Ezt a szakemberek a korai sportági specializálódásnak és a környezeti hatásoknak tulajdonítják.

- A feltételek, amelyek a nem sportolókat arra serkentnék, hogy rendszeresen mozogjanak, a következők: ha több szabadideje lenne, ha egészségesebb lenne, ha fiatalabb lenne, ha olcsóbbak lennének a sportolási lehetőségek, ha kevesebb kööttség, családi kötelezettség lenne, ha sportlétesítményekkel jobban ellátott lenne a lakóhelye, ha gyermekkorban megtanították volna rá.

1. táblázat

A sportolással kapcsolatos viselkedés (%)

	nincs rá ideje(1)	egészségi állapot miatt(2)	nincs rá energiája(3)	nem szeret sportolni(4)
TOTAL	40,8	31,2	24,5	10,4
NEM(5)				
Férfi(6)	44,4	26,9	25,3	10,0
Nő(7)	37,8	34,7	23,7	10,7
KORCSOPORT(8)				
20 évesnél fiatalabb(9)	35,1	10,8	-	..
20-29 éves(10)	54,4	6,2	28,6	13,8
30-39 éves(11)	63,4	8,5	29,4	6,5
40-49 éves(12)	57,3	15,1	35,1	10,8
50-59 éves(13)	40,6	39,4	26,7	9,4
60 éves vagy idősebb(14)	11,2	65,7	14,6	10,1
GAZDASÁGI AKTIVITÁS(15)				
Foglalkoztatott(16)	61,5	10,7	34,1	10,4
Tanuló(17)	34,0	10,6	..	25,5
Nyugdíjas(18)	13,1	66,9	12,5	9,7
Egyéb eltartott, inaktív(19)	49,6	15,2	25,0	..

Forrás: Frenkl és Galloy, 2002

Table 1: Sport Attitudes

Has not got time(1), About health statement(2), Has not got enough energy(3), Not interested in sport(4), Sex(5), Male(6), Female(7), Age(8), Less than 20 years(9), 20-29 years(10), 30-39 years(11), 40-49 years(12), 50-59 years(13), More than 60 years(14), Economical activity(15), Employed(16), Student(17), Retired(18), Other dependants, inactive(19)

- Az embereknek nagyon fontos az egészségük: az életben legfontosabb 12 dolog rangsorában az egészség a 2. helyen áll.
- Tisztában vannak a sportolás és az egészségi állapot összefüggésével, ugyanakkor a sportolást nem tartják fontosnak, míg az egészséget igen. A legfontosabb 12 dolog között a sport csupán a 11. helyen áll (ezzel szemben az egészség 2. volt).
- Az egészség az emberek 37%-a szerint inkább életmód, 23%-a szerint inkább adottság kérdése, 38% szerint mindkettő egyformán befolyásoló tényező. Eszerint az emberek 75%-a fogékony a sportolás és egészségmegőrzés viszonyának kiemelésére vonatkozó kezdeményezésekre.
- Kevésnek tartják a sportra fordított időt, ugyanakkor aktívan nem tesznek azért, hogy sportoljanak. A lakosság egészségi állapotát befolyásoló tényezők közül a „kevés mozgásra, sportolásra fordított idő” meghatározó fontosságúnak tekinthető, hiszen a 100 pontos skálán 78 pontot kap. Ugyanakkor, a szabadidő eltöltésére vonatkozóan az „igyekszik úgy

alakítani szabadidejét, hogy legyen módja rendszeresen sportolni” mindössze 29 pontot kap.

I/2. Sportolási szokások

- A felnőtt népesség 16%-a sportol, ha azonban szűkebb értelemben vesszük a sportolást (min. heti 2 alkalom és min. fél óra alkalmanként), akkor a felnőtt népesség mindössze 9%-a végez sporttevékenységet. A fiatalok (18-29 évesek) esetében a sportolók aránya 28%.
- A felnőtt népesség 84%-a tehát nem sportol, azonban közülük 38% szeretne sportolni. Ennek megfelelően ösztönzéssel, illetve a sportolási lehetőség megteremtésével potenciálisan mintegy 2,5 millió felnőttet lehetne viszonylag könnyen bevonni a sportolók körébe.
- Ezen belül csaknem 900 ezer könnyebben mozgósítható, megerősítésre és lehetőségre váró potenciális sportoló van. Ők jelenleg ugyan nem sportolnak, azonban szeretnének, ráadásul tervezik is, hogy az elkövetkezendő fél évben elkezdik. Ez a legkönnyebben meggyőzhető célcsoport.
- Az életkor növekedésével csökken a sportolási kedv. Míg a nem sportoló 30 év alatti felnőttek fele szeretne sportolni, addig a nem sportoló 50-60 év közötti korosztálynak 37%-a, a 60 év feletti korosztálynak pedig mindössze a 15%-a szeretne sportolni.
- A jelenleg nem sportoló, azonban sportolni vágyók körében a legnépszerűbb sportágak az úszás (19%), a labdarúgás (15%), az aerobik (14%), az egyéb csapatjátékok (13%), a kerékpározás (10%), a kocogás, futás (8%), a tenisz (7%), a küzdősportok (6%), az otthoni torna, (5%) és az atlétika (4%).
- A rendszeresen sportolók körében a legnépszerűbb sportágak a labdarúgás (22%), kocogás, futás (15%), a kerékpározás (12%), aerobik, tornázás (11%), úszás (9%), egyéb csapatjáték, kézilabda, kosárlabda, röplabda (9%).
- A szabadidőben sportolók nagy része létesítményhez nem kötötten sportol. A sportolók 51%-a szokott közterületen mozogni, azaz a szabadban, 46%-a otthon a lakásban, 19%-a specializálódott szolgáltató helyiségben (pl. konditeremben, squash pályán), 25%-a egyesületi, iskolai vagy munkahelyi sportpályán. (Egy ember több helyen is sportolhat.)
- A szabadidőben sporttevékenységet végzők nagy része nem szervezeti keretek között, hanem 72%-a egyénileg és/vagy családban, valamint 38%-a baráti társaságban sportol. Szabadidősportoló egyesületben 7%, egyéb szervezett formában szintén 7%, versenysport egyesületben 4%, munkahelyi szervezésben 4%, iskolai sportegyesületben 2% sportol (Mobilitás – Ifjúságkutató Iroda, 2004) (2. táblázat).

2. táblázat

Sportolási szokások Magyarországon (%)

Miért választotta ezt a sportágat?(1)	Említette (%) (2)
Egyszerűen szereti a testmozgás(3)	32,7
Jó közérzetet biztosít(4)	16,2
Saját fizikai teljesítőképességét javítja(5)	13,9
A jó kondícióját szeretné megőrizni(6)	13,4
Jó a feszültség levezetésére(7)	10,3
Jó a társaság(8)	9,4
Kikapcsolja és pihenteti(9)	8,6
Elégedetlen a megjelenésével(10)	5,9
Egészségügyi problémája van(11)	3,5
...	...

Forrás: Szonda Ipsos (2003)

Table 2: Hungarian conventions in the sport

Why was this sport chosen?(1), Mentioned(2), Purely likes this movements(3), It provides good feeling(4), Improves the own capabilities(5), Would like to keep the good physical shape(6), It is good to decrease the pressure(7), The company is great(8), Refreshful and helps to relax(9), Dislikes the appearance(10), Has got some health problem(11)

I/3. Szabadidősport

A szervezett szabadidő-eltöltésnek jelentős hagyományai és szervezeti előzményei vannak az Egyetemen (a testnevelési csoportok munkája), de negatív tendenciaként megállapítható, hogy szabadidő-eltöltési kultúránkban jelentős változások, sőt torzulások következtek be.

A szabadidő eltöltésekor a sportolás nem élvez prioritást, szemben például az otthoni tv-nézéssel, amelyre a felnőtt lakosság 144 percet fordít naponta. Az emberek alacsony sportolási hajlandóságukat elsődlegesen a szabadidő hiányával magyarázzák. A felnőtt népesség csupán 16%-a végez sporttevékenységet, ha azonban szűkebb értelemben vesszük a sportolást (min. heti 2 alkalom és min. fél óra alkalmanként), akkor a felnőtt népesség mindössze 9%-a sportol. Egyes kutatási eredmények ennél alacsonyabb részvételi hányadot is mutatnak (Televíziós műsorok nézettsége).

Magyarországon jelenleg a nem sportolók 38%-a szeretne valamilyen formában sportolni. Ez egy minimum 900 ezer fős mozgósítható, megerősítésre és lehetőségre váró potenciális réteget jelent. A szabadidős sporttevékenységet végzők (szabadidő-sportolók) nagy része nem szervezeti keretek között végez testedzést. Az ő elérésük a sportpolitika által eddig esetleges volt. Jelenleg még a népesség kis hányada képes megfizetni az utóbbi években fejlődésnek indult, a specializálódott szolgáltatók által nyújtott sportolási lehetőségeket (pl. fitness terem, squashpálya). A valóban aktívak számára a sportolás vásárolt szolgáltatás lett.

Egyetemi probléma, hogy a hallgatók jelenleg nem kellő mértékben ismerik fel azt, hogy a hallgatók egészségének megőrzése közös érdek, amelynek fontos eszköze lehet a szabadidős sporttevékenység.

I/4. Versenysport, utánpótlás-nevelés

A versenysportot az olimpiacentrikusság jellemzi, ugyanis Magyarország az olimpia eddigi történetében összesen 452 érmet szerzett, valamint 430 helyezést ért el. Az érmelek számát az országok méretéhez és gazdasági helyzetéhez viszonyítva ezzel a legjobb hat között szerepelünk.

A sportban a legjelentősebb világesemény a világszerte óriási médiaérdeklődéssel kísért olimpia, amelyen több mint 200 ország versenyzői vesznek részt. A Magyar Olimpiai Bizottság meghatározó szerepet tölt be a magyar sportéletben, az olimpiai felkészülésben, az olimpián való részvétel biztosításában.

Hazánkban a versenyengedéllyel rendelkező sportolók száma körülbelül 200 000, ennek mintegy fele gyermek. A legnépszerűbb, legnagyobb közösségteremtő hatással bíró, legtöbb gyermeket és felnőttet megmozgató sportágak nemzetközi szinten is a labdajátékok. A hazai hagyományokkal rendelkező hat labdajáték (jégkorong, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda, vízilabda) versenyengedéllyel rendelkező sportolóinak száma összesen mintegy 138 000 fő.

A sportági szövetségek feladatainak ellátásához szétosztott, a sportágaknál összességében megjelenő állami támogatások összege 2003-ban 4 Mrd forint volt. Az egy főre jutó támogatás összegének szórása sportáganként jelentős, 3 000-300 000 Ft/fő támogatás között mozog (Szonda Ipsos, 2003).

A Debreceni Egyetemen példaértékű jutalmazási és sport-ösztöndíjazási rendszer működik, ennek megfelelően elismerésben és megbecsülésben részesíti a kiemelkedő eredményeket elért sportolókat.

A fogyatékossgal élők sportja eszköz kell, hogy legyen a társadalmi integrációban. Az integráció egy hosszabb folyamat eredménye, melyben érintett és érdekelt a társadalom minden tagja, a fogyatékossgal élők és az épek egyaránt.

A fogyatékossgal élők sportjában az életminőségi program a szabadidősportban gondolkodik, hiszen létesítményeink hiánya nem ad módot a versenysportolásuk tervezésére.

II. A sportolást befolyásoló egyes tényezők

Vannak olyan tényezők, melyek befolyásolják a sportpiac aktivitásának irányait, a sportszféra szereplőinek viselkedését. Ezen összetevők változtatásával lehetséges a célok megvalósítása.

III/1. Létesítményellátottság

A sport egyes szintjei, illetve a sportágak nagy része – mind a létesítmények számát, mind pedig a meglévők állapotát tekintve – jelentős gondokkal küzd. Ugyanakkor kulcsfontosságú kérdés a sportolási terek létének megoldása. Nagy hiány mutatkozik a tornatermek terén.

A Debreceni Egyetem kinötte korábbi sportlétesítményeit, ezek nagy része nem rendelkezik korszerű sportcélra alkalmas tulajdonságokkal.

Nagy problémát jelent az uszoda hiánya: a városi uszoda magas bérleti díja korlátozza a meghirdetett órák számát, az öntevékenységre kész sportoló hallgatók, dolgozók aktivitását, az egyetemi úszósport céljait.

Az egyetemi sport létesítmény-ellátottsági problémákkal küzd.

A versenysport szinterei a centrumok termei, pályái. Állapotuk jelenlegi minősége és felszereltsége nem felel meg az igényeknek, korszerűtlenek, egyes létesítmények műszaki állapota csupán 22-25%-os.

A sportlétesítményekre általánosságban jellemző magas működési költségek miatt nagy teher hárul az üzemeltetőre. Erre a területre szükséges volt egy korszerű működtetési és finanszírozási rendszer kidolgozása, egy helyi modell kidolgozása és alkalmazása, mely lehetővé teszi a fejlesztéseket.

II/2. Finanszírozási rendszer

A Debreceni Egyetem sportfinanszírozás modellje, struktúrája eltér a Magyarországon alkalmazott modellektől. A közösségi sportfinanszírozás nálunk is az állami forrásokra épül. A magántőkével történő együttműködési modellek (pl. PPP-konstrukciók) önmagukban még nem tudják „lefedni” a korábbi évtizedekben kialakult hiányosságokat, strukturális deformációkat. A jelenlegi finanszírozási modellben a még gyenge mecenatúra rendszere mellett a szponzorálás különböző variációi (pl. arcultatvásárlás) egyre nagyobb mértékben öltönek, de még mindig nem nyújtanak elegendően erős finanszírozási támaszt a versenysportoknak, látványsportoknak.

A munkahelyi sport rendszerének rendszerváltozást követő összeomlásával nem szerveződött újjá. Az egyetemi dolgozók sporttevékenysége alkalmi.

Az önálló sportolás szerepe a sportfinanszírozásban az ismert gazdasági-társadalmi problémák miatt még nem elég jelentős, egy vékony társadalmi réteg képes csak jól artikulálni és kielégíteni a rendszeres testedzésre irányuló szükségletét, A sport horizontális jellege, életminőséget befolyásolni képes eszközzel igényli a sport és a területiség új típusú összekapcsolását, komplex megoldások keresését.

A program kialakításának során a jelentős gazdasági-szervezeti átalakulási folyamatok közben kétségtelenül mutatkozó forráshiány mellett, a finanszírozás eddig kialakult „szokásrendszerében” több olyan tétel mutatkozott (pl. működési költségek magas aránya a program-, illetve pályázati alapú finanszírozással szemben, a források felhasználásának hatékony nyomon követésén keresztül, a sport valódi igényeinek megfelelő feladatokhoz történő forrásallokáció), ami a sportba áramló források felhasználásában mutatkozó kiaknázatlan belső tartalékokat mutatta. A hatékonyságnövelés, a költséghatékonyság szándéka,

a sport versenyképességének fokozása paradigmaváltó koncepció kialakítását követeli meg.

II/3. A sport szervezetrendszere

Az egyetemi sport szervezeti felépítése túlsztrukturalizált. A sportigazgatás tagolt. A sport részterületei (szabadidősport/rekreációs sport, versenysport, testnevelés) között biztosítani kell az átjárást. A jelenlegi jogi-gazdasági környezet ösztönzi az integrációt, azt, hogy egységesen ápoljuk egy-egy terület igényeit, javítsuk a problémáit.

A program garantálja az egyes szintek közötti vertikális és horizontális kommunikáció zökkenőmentességét, továbbá a hatékony együttműködést. A finanszírozás átláthatósága és ellenőrizhetősége a programban ideális alakot ölt; a források hatékony felhasználásának garantálása és ellenőrzése kellően részletes. Az egységes szervezet (sportigazgatóság) összességében kisszámú apparátussal és arányos működési költséggel tevékenykedik. A finanszírozási és igazgatási rendszer a teljes piramist támogatja.

KÖZPONTI SZERVEZETI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZER

A magyar egyetemi sportirányítások a paternalista gondoskodást várták el. A rendszer a sportszféra számára „pénzostó” szerepű volt. Ennek oka többek között a régi rendszerben kialakult magatartásformák, az állami feladat pontos meghatározásának tisztázatlansága, valamint a sport egészének alulfinanszírozottsága. Az ilyen tagolt szervezeti struktúra konzerválja a sport területeinek elkülönülését. Külön testülettel rendelkezik az egyetemi sport szintereinek feladatai és a kapcsolódó finanszírozási elvek felett. Együttműködés helyett sajnos a rivalizálás jellemző. Az ilyen finanszírozási rendszer manifestált hatalmi helyzetbe hozta a testületeket, ahelyett, hogy modern finanszírozási technikák, modern menedzsment kialakítását ösztönözte volna (természetesen sikeres megoldások is mutatkoznak). A Debreceni Egyetem új sport struktúrája hosszú távon kialakíthatja a gyorsan változó külső feltételkehez történő rugalmas alkalmazkodás képességét.

Az állami támogatási rendszert kiegészítve számíthat a DE sportja a Debreceni Universitas Nonprofit Közhasznú Kft. és a Debreceni Egyetemi Sportbarátok Közhasznú Alapítvány támogatására is. Előbbi a létesítmények szabad kapacitásaiból származó bevételeket képes visszaforgatni a sportba, utóbbi az üzleti- és a magánszféra mecénásait képes összegyűjteni. Szabadidősport támogatásának, a sportösztöndíj-rendszer működtetésének feladatait látja el. A kiemelkedő versenysport üzemeltetése a DEAC Sport kft-ben működik, ami a megbízható anyagi működésről gondoskodik.

Az egyetemi sportklubok egy része mindennapi működési és anyagi problémákkal küzd. Többségüket a koncepció nélküli működés jellemzi, nem rendelkeznek fejlesztési stratégiákkal, illetve operatív

tervekkel, holott ez törvényi elvárás velük szemben. Ezek kidolgozásához és különösen a végrehajtáshoz nincsenek meg a személyi, tárgyi és anyagi feltételek. Az egyetem sportigazgatósága 2005. végére elkészítette sportágfejlesztési stratégiájának első változatát.

ÖNKORMÁNYZATI SPORTIGAZGATÁS ÉS SZERVEZÉS

A közigazgatási rendszer jelenlegi felépítésének megfelelően a sportigazgatás is az országos – megyei – települési struktúrára épül. A megyei sportigazgatás korábbi jól felépített és működő rendszere az elmúlt 15 év alatt folyamatosan leépült. Városi szinten is egyre kevesebb helyen, a kistéleüléseken pedig egyáltalán nincs az önkormányzatoknak

sportigazgatási munkakörben foglalkoztatott szakembere.

Az önkormányzati törvény értelmében a helyi közszolgáltatások körében többek között a sport támogatása is a települési önkormányzatok feladata, ezt a sporttörvény általános felsorolással részletezi. A nevesített feladatok ellátásához azonban nincs mellérendelve kötött felhasználású állami normatíva, ezért a nem kötelező feladatok vállalása esetleges.

Az állami központi sportigazgatás továbbra is kapcsolatot tart a megyei, valamint a megyei jogú városok még működő sportigazgatási szerveivel. A sportigazgatás vertikális és horizontális kapcsolatrendszerének újragondolása a kialakulóban lévő regionális és kistérségi közigazgatási szervezetek együttműködésével képzelhető el (Bukta, 2001).

IRODALOM

- Bukta Zs. (2001): Magyar Sporttudományi Szemle. A sport az állami és a civil szféra kapcsolatában a mai Magyarországon. www.civilszemle.hu/docs/civil4.pdf
- Frenkl R.-Galloy R. (2002): Nemzeti Sportstratégia, Irányelvek.
- Lang E. (2000): Magyar Sporttudományi Szemle Különszám. A sportegyesületi szerkezet átalakulásának jellemzői napjainkban érvényesülő gazdasági és társadalmi változások következményeként. [www.otm.gov.hu/.../1a40ed0e3ed5c0a1c125728800566ccc/\\$FILE/sportstartegia.pdf](http://www.otm.gov.hu/.../1a40ed0e3ed5c0a1c125728800566ccc/$FILE/sportstartegia.pdf)
- Nádori L. (2004): Sport az Európai Unióban. www.nsh.hu/fileadmin/download/sportigazgatas/eu/sport_eu_politikajaban.pdf
- Amszterdami Szerződés (1997): Az Európai Unió állásfoglalása a sportról. www.sportolónemzet.hu/php/keret.php?m
- ISM – SHAT (2000): Az Ifjúsági és Sportminisztérium stratégiai koncepciói.
- Mobilitás – Ifjúságkutató Iroda (2004): Iskolás korú fiatalok sporttal kapcsolatos attitűdjei. www.uisz.hu/docs/uisz_jelentes_javitott_teljes.pdf
- Sportközöny (2007): www.kozlonykiado.hu/kozlonyok/Kozlonyok/24/PDF/2007/6.pdf
- Szonda Ipsos (2003): Sportolási szokások Magyarországon 2003-ban. web.uni-corvinus.hu/otdk2005/download/11_2_szabo.pdf
- Televíziós műsorok nézettsége: <http://www.agbnielsen.net/whereweare/dynPage.asp?lang=local&country=Hungary&id=93>
- WHO (2003): Egészségügyi Világszervezet 2003-ban „Health and development through physical activity and sport”. http://whqlibdoc.who.int/hq/2003/WHO_NMH_NPH_PAH_03.2.pdf